

Jedenaście sposobów na wyższą emeryturę obliczoną według „starych” zasad

To nie żadna tajemnica. Każdy emeryt, którego świadczenie obliczono na „starych” zasadach (z uwzględnieniem zarobków, stażu ubezpieczeniowego i kwoty bazowej) jeśli spełnia określone przepisami warunki, ma prawo starać się o przeliczenie swojego świadczenia i dostawać więcej. Ustawa emerytalna przewiduje wiele możliwości ponownego ustalenia emerytury w nowej, korzystniejszej wysokości.

Jest kilkanaście sposobów na podwyższanie świadczeń, wszystkie szczegółowo opisujemy w niniejszym Poradniku. Każdy z nich warto skonsultować ze specjalistami z ZUS. Taka konsultacja jest bezpłatna. ZUS ma obowiązek przeliczyć emeryturę za każdym razem, gdy zainteresowana osoba o to zawnioskuje i spełni warunki do przeliczenia. Jeśli nowe przeliczenie okaże się mniej korzystne od dotychczasowego, emeryt nic nie traci. ZUS z urzędu kontynuować będzie wypłatę emerytury w dotychczasowej (wyższej) wysokości.

Sposób pierwszy – dokumenty

Warto sprawdzić, czy w wykazie zarobków, który przedłożyliśmy do wniosku, wskazaliśmy rzeczywiście te najlepsze, jakie otrzymywaliśmy. Warto sprawdzić, czy nie mieliśmy zarobków, które nie zostały wykazane kiedy staraliśmy się o emeryturę. Dostarczyliśmy np. tylko te dokumenty, które były łatwe do zdobycia. Tymczasem każdy nowo dostarczony dokument, potwierdzający wysokość osiągniętych zarobków i spełniający wymogi formalne - to szansa na wyższe świadczenie. Powstają nowe archiwa gromadzące dokumentację pracowniczą, z każdym rokiem powiększa się także wykaz

zlikwidowanych i przekształconych firm publikowany przez ZUS. Informacje można znaleźć przeglądając strony internetowe www.zus.pl.

Warto więc sprawdzić, czy nie możemy znaleźć dokumentów, przedłożenie których w ZUS spowoduje podwyższenie wysokości świadczenia. W jaki sposób ? – przeczytaj uważnie informacje zawarte przy omawianiu czwartego sposobu podwyższenia emerytury.

Po pierwsze zastanówmy się, czy przedłożyliśmy wszystkie dokumenty pozwalające na zaliczenie całego okresu wykonywania pracy. Jeśli nie – poszukajmy dokumentacji potwierdzającej staż, który jeszcze nie został uwzględniony w wysokości emerytury. Liczy się każdy dzień. O ile bowiem przy ustalaniu prawa do emerytury został uwzględniony każdy dzień, o tyle do obliczenia jej wysokości – zgodnie z ustawą emerytalną – ZUS przyjął pełne lata i miesiące, a pominął dni. Może więc zdarzyć się tak, że udokumentowano 30 lat pracy, 10 miesięcy i 29 dni okresów składkowych. Do ustalenia prawa do emerytury ZUS uwzględnił cały ten okres, jednak przy jej obliczaniu przyjął 30 lat i 10 miesięcy. Gdyby znalazł się 1 dzień, będziemy mieć pełny miesiąc, który – po złożeniu wniosku – zostanie doliczony do emerytury.

Dokumenty, które potwierdzają okresy składkowe i nieskładkowe - to: np. świadectwa pracy, legitymacja ubezpieczeniowa, zaświadczenie uczelni potwierdzające ukończenie studiów oraz programowy okres ich trwania.

Dokumenty, na podstawie których ZUS ustala podstawę wymiaru to np. druk ZUS Rp-7 wystawiony przez pracodawcę lub jego następcę prawnego, legitymacje ubezpieczeniowe zawierające wpisy o zarobkach oraz uwierzytelnione przez osobę kierującą archiwum lub przez przechowawcę kserokopie kart wynagrodzeń. O przeliczenie wysokości emerytury może wystąpić każda zainteresowana osoba. Czy ZUS przeliczy świadczenie, czy też nie będzie miał takiej prawnej możliwości zależy od okoliczności, które nieco szerzej omawiamy przy prezentacji trzeciego, czwartego i piątego sposobu podwyższenia emerytury.

Sposób drugi – dorabiaj

Do emerytury można dorobić. Ci emeryci, którzy ukończyli już wiek 60 lat – kobiety oraz 65 lat – mężczyźni, mogą zarabiać bez ograniczeń, nie obawiając się, że ZUS zmniejszy im wysokość świadczenia lub zawiesi jego wypłatę.

Jeśli natomiast jest się tzw. wcześniejszym emerytem, a więc nie ma się jeszcze ukończonego powszechnego wieku emerytalnego, osiągnięcie dodatkowych przychodów pociąga za sobą skutki dla wysokości świadczenia. Jakie, zależy od tego, ile się zarabia. W zależności od tego, jak wysoka jest to kwota, emerytura będzie wypłacana w pełnej wysokości, zmniejszona lub zawieszona. Przy czym nie ma znaczenia wysokość pobieranej emerytury. Aktualnie (od 1 czerwca do 31 sierpnia 2010 r.) bez żadnych konsekwencji można dorobić miesięcznie maksymalnie **2321,50 zł** brutto (70 proc. przeciętnego wynagrodzenia). ZUS zawiesi wypłatę świadczenia, jeśli zarobki przekroczą **4311,50 zł** brutto (130 proc. przeciętnego wynagrodzenia). Emerytura będzie zmniejszona, jeśli dodatkowe przychody przekroczą **2321,50 zł** nie będą jednak wyższe od **4311,50 zł** miesięcznie (od 70 do 130 proc. przeciętnego wynagrodzenia).

Jeśli jednak nawet wskutek osiągnięcia zarobków emerytura jest zmniejszona lub zawieszona, to i tak w konsekwencji jest to opłacalne. Dlaczego? – przeczytaj uważnie omówienie kolejnego sposobu na podwyższenie emerytury.

Sposób trzeci – dorabiaj i przelicz

Warto pracować po przyznaniu emerytury, albowiem liczy się to podwójnie. Po pierwsze, zarabia się pieniądze, po drugie dodatkowo przepracowany okres oraz osiągnięte zarobki mogą podwyższyć wysokość świadczenia. Liczy się każdy przepracowany miesiąc po przyznaniu emerytury, czyli staż pracy - pod warunkiem podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Co trzeba zrobić żeby ZUS przeliczył emeryturę? Konieczne jest złożenie wniosku o doliczenie stażu z tytułu wypracowania nowego okresu. Wniosek taki można zgłaszać nie wcześniej niż po zakończeniu kwartału kalendarzowego, a jeśli przystałeś już pracować – można go zgłosić nie czekając na zakończenie kwartału.

Można także złożyć wniosek o przeliczenie podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem zarobków uzyskanych po jej przyznaniu. Wniosek można zgłosić w każdym czasie. Do wniosku dołącza się zaświadczenie o okresie pracy oraz o wysokości zarobków, wystawione przez pracodawcę (formularz ZUS Rp – 7).

Jeśli nowy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury będzie wyższy, do przeliczenia emerytury zastosowana zostanie kwota bazowa obowiązująca w dacie zgłoszenia wniosku o ponowne obliczenie emerytury. Tak wyliczone świadczenie, a więc z wyższym wskaźnikiem i obliczone od nowej kwoty bazowej z pewnością będzie korzystniejsze.

Ale nie tylko. Może się okazać, że wskaźnik będzie niższy, ale emerytura obliczona od nowej kwoty bazowej – wyższa. Z możliwości przeliczenia podstawy wymiaru emerytury od niższego wskaźnika mogą skorzystać te osoby, które nie pobrały ani jednej emerytury, a do przeliczenia wskażą zarobki choćby częściowo uzyskane po jej przyznaniu. Może to się zdarzyć gdy – na przykład – cały czas pracują, a ich emerytura jest zawieszona, a nowo obliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury jest niższy od ostatnio obliczonego, ale skorzystają, bo emerytura zostanie ustalona od nowej, korzystniejszej kwoty bazowej.

Może się zdarzyć i tak, że osoba, która przeszła na emeryturę, pracuje i podlega ubezpieczeniom społecznym. Jeśli do obliczenia emerytury wskaże zarobki w całości uzyskane po jej przyznaniu (z 10 kolejnych lat kalendarzowych), a wskaźnik wyniesie co najmniej 130% - emerytura zostanie obliczona od nowej kwoty bazowej. Dla wielu osób takie obliczenie może się okazać bardzo korzystne. Również i w tym przypadku emerytura obliczana jest od nowej kwoty bazowej, co – nawet przy niższym wskaźniku – może okazać się korzystniejsze.

Sposób czwarty – znalazłeś zarobki

Skorzystałeś z informacji wskazanych przy omawianiu sposobu pierwszego i dotarłeś do zarobków, których nie przedłożyłeś ubiegając się o emeryturę. Przynies do ZUS zaświadczenie – a pracownicy sprawdzą, czy przyjęcie zarobków z tego zaświadczenia do podstawy wymiaru będzie korzystne.

Jeśli przechodziłeś na emeryturę dawno, jeszcze przed 1999 r., może korzystniejsze będą zarobki z innych 3, 4 czy 8 lat niż te, od których obliczono emeryturę. A może korzystniejsze będą zarobki z 10 kolejnych lat wybranych z 20 lat poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o przyznanie emerytury lub przeliczenie podstawy jej wymiaru, czy nawet z 20 lat kalendarzowych dowolnie wybranych ze wszystkich lat pracy sprzed przyznania świadczenia lub sprzed daty zgłoszenia wniosku o przeliczenie emerytury? Warto sprawdzić. Pamiętaj jednak, że warunkiem takiego przeliczenia emerytury jest wyższy wskaźnik. Kwota bazowa będzie wprawdzie ta sama, jednak wyższy wskaźnik zagwarantuje wyższe świadczenie.

A może pracodawca wypłacił jakieś zaległe wynagrodzenie, za które opłacono składki na ubezpieczenia społeczne, a które pochodzi z okresu, z którego obliczono podstawę wymiaru emerytury. Nie zapomnij dostarczyć

zaświadczenia – ZUS obliczy ponownie wysokość emerytury, od wyższej podstawy wymiaru.

Sposób piąty – miałeś prawo do renty lub świadczenia przedemerytalnego – sprawdź

Jeżeli w chwili ubiegania się o emeryturę byłeś uprawniony do renty z tytułu niezdolności do pracy lub do świadczenia przedemerytalnego, ale tego przyznanego jeszcze przez urząd pracy – do obliczenia podstawy wymiaru emerytury mogłeś wskazać zarobki uzyskane w 10 kolejnych latach wybranych z 20 lat sprzed roku zgłoszenia wniosku o emeryturę albo z dowolnych 20 lat, w których byłeś ubezpieczony, również przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o emeryturę. Mogły to być te same zarobki, które wskazałeś obliczenia podstawy wymiaru renty lub świadczenia przedemerytalnego (te z 10 lat o ile mieszczą się w 20 latach poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o emeryturę) lub nowe zarobki, ustalone z innych 10 lat wybranych z 20 lat poprzedzających rok ubiegania się o emeryturę lub z dowolnych 20 lat kalendarzowych, ale tylko tych, w których pracowałeś - sprzed roku, w którym złożyłeś wniosek o emeryturę.

Sprawdź, czy za podstawę wymiaru emerytury masz przyjętą podstawę wymiaru renty albo emerytury obliczonej do ustalenia świadczenia przedemerytalnego, czy też podstawę tą masz ustaloną na nowo, a więc od zarobków i od kwoty bazowej obowiązującej w dacie ustalenia emerytury. W większości przypadków korzystniejsze jest ustalenie podstawy wymiaru od zarobków, jednak były trzy takie lata, w których korzystniejsze było przyjęcie podstawy wcześniej przyznanego świadczenia.

Jeśli za podstawę wymiaru emerytury masz przyjętą podstawę wymiaru renty lub emerytury obliczonej dla potrzeb świadczenia przedemerytalnego, a posiadasz zarobki ze wskazanych wyżej 10 lub 20 lat – zgłoś wniosek o

obliczenie podstawy wymiaru emerytury od tych zarobków. Nic nie ryzykujesz – jeśli dotychczasowa podstawa wymiaru jest korzystniejsza – ZUS nadal będzie wypłacał emeryturę obliczoną od tej podstawy.

Sposób szósty – zamiana

Zamiana emerytury wcześniejszej na emeryturę przyznaną po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego też może przynieść korzyści. Kto może zamienić emeryturę? Każdy, kto jest na wcześniejszej emeryturze (nieważne, kiedy na nią przeszedł) i osiągnął wiek emerytalny (60 lat kobieta i 65 lat mężczyzna).

Zysk z obliczenia nowej emerytury ma miejsce wówczas, gdy po przyznaniu emerytury wcześniejszej podlegałeś ubezpieczeniom społecznym przez co najmniej 30 miesięcy. W takim przypadku część socjalna (stanowiąca 24 proc. kwoty bazowej) kolejnej emerytury ustalana jest od kwoty bazowej obowiązującej w dacie przyznania tej nowej emerytury. Pozostałą część emerytury uzależnioną od podstawy wymiaru i przebytych okresów (tzw. część stażową) ustala się od dotychczasowej kwoty bazowej, a następnie waloryzuje.

Ile można zyskać na zamianie emerytury? Każdy przypadek jest inny, wyliczany indywidualnie.

Uwaga! O przyznanie nowej emerytury trzeba wystąpić samodzielnie. Wszystko załatwia się w oddziale albo inspektoracie ZUS-u. Składamy:

- wniosek na piśmie;
- dokumenty poświadczające okresy zatrudnienia, przebyte po dacie nabycia wcześniejszej emerytury, a także inne dokumenty, które nie zostały złożone wcześniej, a mogą wpłynąć na wysokość emerytury.

Sposób siódmy – z renty na emeryturę

Każda osoba uprawniona do renty z tytułu niezdolności do pracy, a spełniająca warunki do emerytury – może zgłosić wniosek o to drugie świadczenie.

Korzyści takiej zamiany świadczeń sprowadzają się do tego, że do ustalenia podstawy wymiaru emerytury możesz wskazać te same zarobki, jakie wskazałeś do renty (jeśli pochodzą z 10 kolejnych lat kalendarzowych wybranych z 20 lat poprzedzających rok zgłoszenia wniosku o emeryturę lub z dowolnych 20 lat sprzed przyznania emerytury), a wysokość emerytury zostanie obliczona od nowej, korzystniejszej podstawy wymiaru.

Można również wskazać zarobki z innych 10 lub 20 lat, nawet niższych niż te przyjęte do podstawy wymiaru renty (np. gdy podstawa wymiaru renty była obliczona od zarobków z 3, 6 czy 8 lat) – obliczenie emerytury od nowej kwoty bazowej w większości wypadków oznacza wyższe świadczenie.

W przypadku składania wniosku o emeryturę warto, aby osoba uprawniona do renty przedłożyła wszystkie zarobki, jakimi dysponuje. ZUS wybierze najkorzystniejszy sposób ustalenia podstawy wymiaru emerytury.

Jeśli nie zdecydujesz się na złożenie wniosku o emeryturę, to z chwilą, gdy skończysz 60 lat (kobieta) lub 65 lat (mężczyzna) – ZUS z urzędu przyzna Ci emeryturę. Jej wysokość obliczy w najkorzystniejszy sposób, opierając się na dokumentach zgromadzonych w aktach rentowych. Jednak zawsze będziesz mógł – po przedłożeniu nowych dokumentów – złożyć wniosek o ustalenie emerytury w korzystniejszy sposób.

Sposób ósmy – zbieg świadczeń

Co to znaczy? Są osoby, które mają ustalone prawo do dwóch lub więcej świadczeń. Osoby mające przyznaną rentę z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, albo z tytułu wypadku w drodze do pracy lub z pracy, który miał miejsce przed 1.01.2003 r. bądź rentę inwalidy wojennego czy

wojskowego z tytułu niezdolności do pracy pozostającej w związku ze służbą wojskową, albo rentę dla kombatantów lub osób represjonowanych, gdy nabędą emeryturę, uzyskają możliwość pobierania dwóch świadczeń.

Ale uwaga! Osoby te nie mogą pobierać pełnych świadczeń, lecz tylko:

- emeryturę powiększoną o połowę renty lub
- rentę powiększoną o połowę emerytury

Sposób dziewiąty - dodatki

Gdy emeryt ukończy 75 lat ma prawo do dodatku pielęgnacyjnego w miesięcznej wysokości wynoszącej od 1 marca 2010 r. 181,10 zł. Wypłacany jest bez potrzeby składania wniosku. Podstawę do przyznania dodatku pielęgnacyjnego przed osiągnięciem tego wieku stanowi orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej uznające emeryta za niezdolnego do samodzielnej egzystencji.

Sposób dziesiąty - waloryzacja

„Podwyżka” emerytur, to waloryzacja, która – zgodnie z ustawą emerytalną - będzie przeprowadzana corocznie, zawsze od dnia 1 marca. Ostatnia miała miejsce w marcu 2010 r., a kolejna waloryzacja emerytur nastąpi od 1 marca 2011 r.

Na czym polega waloryzacja? Waloryzacja polega na pomnożeniu kwoty świadczenia i podstawy jego wymiaru w wysokości przysługującej ostatniego dnia lutego roku kalendarzowego, w którym przeprowadza się waloryzację przez wskaźnik waloryzacji.

Zmiana wysokości emerytur w ramach waloryzacji następuje z urzędu, a jeśli wypłata świadczenia była wstrzymana - po jej wznowieniu, z uwzględnieniem

wszystkich kolejnych waloryzacji przypadających w okresie wstrzymania wypłaty.

Sposób jedenasty - zastąpienie zarobków zerowych minimalnymi

Od 1 stycznia 2009 r. roku wprowadzono zasadę pozwalającą na zastąpienie zarobków zerowych – zarobkami w kwocie minimalnego wynagrodzenia. Zasada ta dotyczy osób, które były zatrudnione w ramach stosunku pracy.

Jeśli więc w chwili wyliczania emerytury nie udało Ci się udowodnić wysokości uzyskiwanych zarobków i przyjęto w takim przypadku przychód - dochód zerowy, wystąp do ZUS o przeliczenie świadczenia. Za okresy za które nie udało Ci się udowodnić dokumentami wysokości wynagrodzenia, ZUS przyjmie na Twój wniosek, obowiązującą w tamtych latach wysokość płacy minimalnej.

Pamiętaj – przeliczenie nastąpi tylko na Twój wniosek, a nie z urzędu!